

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1975/201
Karar Sayısı : 1975/215
Karar Günü : 18.12.1975

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME: Çankırı Ağır Ceza Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU: 1803 Sayılı Af Yasasının 13. maddesinin ikinci fıkrasının iptali istemidir.

I- OLAY:

Yabancı menşeli bazı ilaç, ev, giyim ve süs eşyasını Gümrük Yasalarına aykırı olarak yurda sokmak suretiyle toplu kaçakçılık suçundan sanık kişiler hakkında 1918 sayılı Yasanın 27/2. ve 58/1. maddeleri uyarınca açılan kamu davasının görülmesi sırasında ele geçirilen eşyalar bakımından 1803 sayılı Af Yasasının 13. maddesinin ikinci fıkrasının uygulanması gerektiğini, oysa bu maddenin Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası ile saptanan yöntemlere uyulmadan yasalaştığını öne süren Mahkeme, bu kuralın iptali için Anayasanın değişik 151. ve 22.4.1962 günlü, 44 sayılı Kanununun 27. maddeleri gereğince Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ:

İtirazın gerekçesi özeti:

1803 sayılı Af Yasasının 13. maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasındaki biçim kuralına aykırı olarak yasalaştığı ileri sürülmüştür.

III- YASA METİNLERİ:

1- İtiraz konusu Yasa kuralı:

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Yasanın 13. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

“Madde 13-

Ancak, yukarıki fıkra dışında kalan eşya, ithalde alınan gümrük ve diğer vergi ve resimler ile ardiye ücreti ve sair masrafların ödenmesi halinde sahiplerine verilir.”

2- Dayanılan Anayasa kuralı:

Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

“Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsemezse her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyonun hazırladığı metin Millet Meclisine sunulur. Millet Meclisi, Karma Komisyonca

Esas Sayısı : 1975/201
Karar Sayısı : 1975/215

veya Cumhuriyet Senatosunca veya daha önce kendisince hazırlanmış olan metinlerden birini olduğu gibi kabul etmek zorundadır. Cumhuriyet Senatosunda üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilmiş madde değişikliklerinde, Millet Meclisinin kendi ilk metnini benimsemesi için, üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir. Bu halde açık oya başvurulur.”

IV- İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında aşağıdaki sorunlar üzerinde durmuştur:

1- Anayasa Mahkemesinin itirazı incelemeye görevli ve yetkili olup olmadığı sorunu:

Suç ve cezaların affı hakkındaki yasama belgelerinin Anayasaya uygunluk denetimine bağlı olduğu, Anayasa Mahkemesince verilen ve 21.1.1975 günlü, 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 28.11.1974 günlü ve 1974/34-50 sayılı kararda gerekçeleriyle belirtilmiştir.

Şu duruma göre bu işe bakmanın Anayasa Mahkemesinin görevi içinde bulunduğu açıktır.

Halit ZARBUN bu görüşe katılmamıştır.

2- Mahkemenin itiraz yoluna başvurmaya yetkili olup olmadığı sorunu:

Anayasanın değişik 151. maddesine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme o davanın çözümünde uygulayacağı kanun hükmü hakkında Anayasaya aykırılık itirazında bulunabilir. Bunun dışında kalan hükümleri itiraza konu yapmaya yetkili değildir. Anayasa Mahkemesi de itirazları 151. maddede yer alan konuları bu sınırlama içinde inceleyebilir. 44 sayılı Kanunun 28. maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, incelemesini bu koşulların belirlediği sınırlar dışına taşıramaz.

Olay bölümünde açıklandığı ve mahkeme kararında belirlendiği gibi, yakalanan eşyanın gümrük işlemleri yapılmadan kaçak olarak yurda sokulmuş olması nedeniyle sanıklar 1918 sayılı Yasanın 27. maddesinin 2. fıkrası uyarınca yargılanmaktadırlar.

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Af Yasasının 13. maddesinin birinci fıkrası “Bu kanun hükümleri, bir ceza mahkûmiyeti olmasa ve faile ait bulunmasa dahi kanunen dış ticaret rejimi hakkındaki kararlara göre kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve yurda sokulması suç teşkil eden veya inhisara tabi olan eşyanın müsadereesine engel değildir.” kuralını koymaktadır.

Bu madde içinde yer alan “Yurda sokulması suç teşkil eden ... eşyanın müsadereesine engel değildir.” biçimindeki kural, Anayasa Mahkemesinin 3.4.1975 günlü, Esas: 1975/6, Karar: 1975/64 ve 10.6.1975 günlü, Esas 1975/131, Karar: 1975/152 sayılı kararları ile iptal edilmiştir. (Resmî Gazete, gün: 4.6.1975, Sayı: 15255 ve 4.10.1975, Sayı: 15376).

Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Kanunun 1. maddesi:

“A) Herhangi bir maddeyi veya eşyayı gümrük muamelesine tabi olmaksızın Türkiye'ye ithal veya Türkiye'ye ithale teşebbüs etmek;

Esas Sayısı : 1975/201
Karar Sayısı : 1975/215

B) Türkiye'ye ithali veya Türkiyeden ihracı memnu olan herhangi bir madde veya eşyayı ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs eylemek;"

Eylemlerini kaçakçılık olarak nitelendirmiştir.

Bu hükümlere göre, ithal kotalarında yer alsa bile bir malın gümrük işlemlerini yaptırmaksızın, Türkiye'ye sokulması kaçakçılık suçunu oluşturur. Bu durum suç konusu eşyaya, "Kanunen yurda sokulması suç teşkil eden eşya) niteliğini verir. Böyle olunca, mahkemenin davada Af Yasasının 13. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yurda sokulması suç teşkil eden eşya"ya ilişkin hükmü uygulaması zorunlu olur. Bu hüküm ise, yukarıda açıklandığı üzere Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir.

Gümrük işlemleri yaptırılmaksızın kaçak olarak yurda sokulan ve 1918 sayılı Yasanın yukarıda açıklanan hükmü uyarınca suç konusu olan eşya hakkında, itiraz yoluna başvuran mahkemenin, 1803 sayılı Af Yasasının 13. maddesinin ikinci fıkrası hükmünü uygulayabileceği kabul edilemez. Çünkü ikinci fıkra hükmü birinci fıkrada yazılı suç konusu eşya dışında kalan malları kapsamına almaktadır.

Yukarıdaki açıklamalara göre, 1803 sayılı Yasanın 13. maddesinin itiraz konusu ikinci fıkrasının eldeki davada uygulama olanağı bulunmadığından, Mahkemenin bu fıkra hakkında Anayasa Mahkemesine başvurma yetkisi yoktur. Bu nedenle anılan fıkraya yönelen itirazın, Mahkemenin yetkisizliği yönünden reddine karar verilmelidir.

Abdullah Üner, Lutfi Ömerbaş, Ahmet Salih Çebi ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu görüşe katılmamışlardır.

V- SONUÇ:

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 13. maddesinin itiraz konusu ikinci fıkrası davada uygulanacak hüküm olmadığından itirazın, Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine Abdullah, Üner, Lutfi Ömerbaş, Ahmet Salih Çebi ve Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun karşılarıyla ve oyçokluğuyla,

18.12.1975 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Kâni VRANA	Şevket MÜFTÜGİL	İhsan ECEMİŞ
Üye	Üye	Üye
Ahmet AKAR	Halit ZARBUN	Ziya ÖNEL

Esas Sayısı : 1975/201
Karar Sayısı : 1975/215

Üye

Abdullah ÜNER

Karşı oy yazısı eklidir.

Üye

Ahmet KOÇAK

Üye

Şekip ÇOPUROĞLU

Üye

Muhittin GÜRÜN

Üye

Lûtfi ÖMERBAŞ

Üye

Hasan GÜRSEL

Üye

Ahmet Salih ÇEBİ

Karşı oy yazısı eklidir.

Üye

Nihat O.
AKÇAKAYALIOĞLU

Karşı oy yazısı ekli

Üye

Ahmet H. BOYACIOĞLU

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü ve 15125 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahkememizin 28.11.1974 günlü, 1974/34-50 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım görev ve yetkiye ilişkin gerekçelerle, çoğunluğun bu kararına da katılmıyorum.

Üye

Halit ZARBUN

Esas Sayısı : 1975/201
Karar Sayısı : 1975/215

KARŞIOY YAZISI

Sanıklarda yakalanan tepsi, kadın çizmesi, çaydanlık, tabak, tencere ve boncuk gibi eşya gümrük resmine tâbi olup 1903 sayılı Af Kanununun 13. maddesinin birinci fıkrasındaki kanunen veya dış ticaret rejimi hakkındaki kararlara göre kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve yurda sokulması yasak ve suç teşkil eden eşyanın bulunmadığından sözü edilen 13. maddenin ikinci fıkrasına göre ithalde alınan gümrük ve diğer vergi ve resimlerle ardiye ücreti vesair masrafların ödenmesi halinde sahiplerine verilmesi ve davada bu ikinci fıkra hükmünün uygulanması gerekmektedir. Böyle olunca mahkemenin bu fıkra hakkında Anayasa Mahkemesine başvurma yetkisi vardır ve esasın incelenmesi gerekir.

Üye

Abdullah ÜNER

KARŞIOY YAZISI

Sanıklar hakkında Ağır Ceza Mahkemesine açılan kamu dâvası, 1918 sayılı Yasanın 27/2, 58. maddelerine dayandırılmıştır. Sanıkların suç konusu eşyayı, gümrük işlemlerini yaptırmadan yurda soktukları ileri sürülmüştür. Bu eşyanın, Kaçakçılığın ve Men ve Takibine Dair 1918 sayılı Yasanın 1. maddesinin B bendinde belirtilen ve yurda sokulması kesinlikle (gümrük işlemleri yaptırılrsa bile) yasaklanmış olan eşya niteliğinde buldukları iddia edilmiş değildir. Bu nedenlerle ve Anayasa Mahkemesinin aynı konuya ilişkin 25.9.1975 günlü ve 1975/163-186 sayılı kararına bağlı karşıoy yazısında belirttiğim gerekçelerle Ağır Ceza Mahkemesi, 1803 sayılı Af Yasasının 13. maddesinin birinci fıkrasını değil, ikinci fıkrasını uygulamak durumundadır ve Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir.

Üye

Lûtfi ÖMERBAŞ

KARŞIOY YAZISI

1- Yerel Mahkeme sanıklar hakkında 1803 sayılı Kanunun 13. maddesinin 2. fıkrasının uygulanacak hüküm olduğunu kabul ederek, bu fıkranın Anayasaya aykırılığı nedeniyle iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

Esas Sayısı : 1975/201
Karar Sayısı : 1975/215

Uygulanacak kanun hükmünü saptamak mahkemeye aittir. Uygulamanın kanuna uygun olup olmadığını denetlemekte Yargıtaya ait olup Anayasa Mahkemesinin yetkisi dışındadır.

2- Diğer taraftan, çoğunluğun olayda uygulanması gerektiğinden söz ettiği 1803 sayılı Af Yasasının 13. maddesinin birinci fıkrasında aynen “bu kanun hükümleri, bir ceza mahkumiyeti olmasa ve faile ait bulunmasa dahi kanunen veya dış ticaret rejimi hakkındaki kararlara göre kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve yurda sokulması suç teşkil eden veya inhisara tabi olan eşyanın müsaderesine engel değildir.” yazılıdır. Bu fıkra hükmünün uygulanabilmesi için o eşyaların kanun veya dış ticaret rejimi hakkındaki kararlara göre kullanılması, yapılması, taşınması, bulundurulması, satılması ve yurda sokulması suç teşkil eden veya inhisara tabi eşyadan bulunması gerekir. Burada “yurda sokulması suç teşkil eden” sözcüklerinden maksat gümrük kaçakçılığı suçu değildir. Gümrüğü ödenmek suretiyle dahi yurda sokulamayacak eşyadır. 2. fıkradaki “ancak yukarıdaki fıkra hükmü dışında kalan eşya, ithalde alınan gümrük ve diğer resimler ile ardiye ücreti ve sair masrafların ödenmesi halinde sahiplerine verilir.” hükmü de bu görüşümüzü desteklemektedir. Zira, gümrüğe tabi olan eşyayı gümrüksüz yurda sokmakta suçtur. Bu suçu birinci fıkradaki “yurda sokulması suç teşkil eden” eşyanın yurda sokulması suretinde kabul edilmesi halinde 2. fıkra hükmünün uygulama olanağı kalmaz. Nitekim 1918 sayılı Kanunun 1. maddesinin 1. bendinde gümrük kaçakçılığından, 2. bendinde memnu eşya kaçakçılığından bahsedilmiştir. Dava konusu eşyanın memnu eşyadan olmadığı kabul edilmesine göre olayda 1803 sayılı Kanunun 13. maddesinin 1. fıkrası hükmü değil 2. fıkrası hükmünün uygulanması gerekir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan gerekçelerle itiraz konusunu teşkil eden 13. maddenin 2. fıkrası olayda uygulanacak hükümdür. Bu itibarla işin incelenerek sonucuna göre bir karar verilmesi lâzım gelirken itiraz konusu hükmün olayda uygulanacak hüküm olmadığından bahisle itirazın reddedilmesi hakkındaki çoğunluk görüşüne karşıyım.

Üye

Ahmet Salih ÇEBİ

KARŞIOY YAZISI

Uygulamayı izleyecek ve denetleyecek mercilerle, Ceza Mahkemesi arasında bir uyumsuzluk çıkmış değildir.

Bu durumda, olayın değerlendirilmesinde yanılığa düşüldüğü, ortada (tartışma götürmez biçimde) duran bir “gerçek” olmadıkça uygulama görüş ve düşüncesine Anayasa Mahkemesi, karışmamalıdır.

Esas Sayısı : 1975/201
Karar Sayısı : 1975/215

Üye

Nihat O.
AKÇAKAYALIOĞLU